

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

NOVICAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Boj za stanovanja — socialni boj.

Te dni se je vršil v Zagrebu shod hišnih posestnikov, na katerem so zavzeli stališče nasproti zadnji stanovanjski naredbi. Govorniki so bili z naredbo jako zadovoljni in so rekli, da so njene določbe jako dobro misljene in pametne. Seveda jih zato — so rekli gospodje dalje — najemniki hudo kritikujejo. Toda pomisliti je treba, da najemniku, ki ima majhno plačo, ni treba stanovati v velikem stanovanju in mu je svobodno, da se umakne dalje ven na periferijo mesta. Tako pravi poročilo v »Agrarmer Tagblattu«.

Nihče ne more dvomiti, da je to stališče vseh hišnih posestnikov in vrhu tega vseh posejajočih slojev v Jugoslaviji. Velika stanovanja sredi mesta so samo za tiste, ki imajo vsaj toliko pod palcem, da jih morejo plačati, vsi drugi nemaniči in uboge pare naj se stisnejo po luknjah ali naj gredo daleč ven iz središča; tam bodo sicer deležni vseh mestnih davkov in doklad za luč, vodo, tlak itd., ne bodo pa deležni teh dobrot samih. A kaj to briga srečne privilegirance! Pravtako jih nič ne briga, da imajo tudi nemaniči otroke, ki jih morajo posiljati v šolo, da je tudi nemaniču in še zlasti njemu — čas, ki ga izgublja v poti, denar, da je ta čas vzet njegovemu počitku, njegovi izobrazbi, njegovemu delu in življenju v domačem družinskem krogu. Privilegirancev ne briga, da se tudi v nemaničevi družini — in še posebno v njegovi — rada oglašuje bolezen, ko je treba zdravnika in zdravil, ki so hitro in vselej dobili le v središču mesta, kakor ima tudi nemaničeva družina razne vsakdanje potrebe (hrana itd.), ki se jim da najlažje in najceneje zadosti v središču mesta, kjer so trgi in trgovine. Vse to privilegirancev ne briga, kakor jih ne briga dejstvo, da vsaka velika družina potrebuje velikega stanovanja, da je zavarovana pred telesnim in pravnim hiranjem. Privilegiranci pravijo: Kdor ne more plačati, naj gre iz mesta ali se umakne v podstrešje.

Po tem načelu se je delalo vedno dalje v kapitalistični družbi, to nam pričajo »delavske naselbine« na periferiji mest, ki so kakor naselbine gobavcev in drugih družabnih izobčencev, to nam pričajo dosedanje delavske kosarne, to nam pričajo podzemski stanovanja, ki jih je uvedel stavbni red zadnjih »socialnih desetletij«. To je načelo, to je zistem kapitalističnega družabnega reda, ki deli ljudi v privilegirance in brezpravno ubogo paro. Zaenkrat ta sistem še triumfira, toda naj bodo privilegiranci prepričani, da je tudi njihova veja že močno izpodžagana in da čisto gotovo ni več daleč čas, ko si bodo nemaniči priborili pravico do poštenega stanovanja.

Da ta nesocialni duh, ki loči ljudi po tem, koliko kdo ima, ima tudi na Slovenskem na uplivnih mestih svoje zagovornike. V javnosti pa je njegov glasnik poleg »Jutra« osobito »Slov. Narod«. En zgled!

Pred kratkim je izšel pravilnik ljubljanske vlade k novi stanovanjski naredbi. Ta pravilnik — v kolikor seveda je v njem socialnega duha — je v živo zadel »Slov. Narod«, ki se očitno izza Gosarjeve stanovanjske naredbe do danes ni ničesar naučil in ničesar pozabil. Ta pravilnik skuša vsaj nekoliko odbiti protisocialno konico belgrajske stanovanjske naredbe in določa med drugim za vse sloje enako merilo pri odmeri stanovanj.

V členu 8. se določa: Za neizogibno potrebne stanovanjske prostore, ki se ne smejo dodeljevati v zmislu člena 21. uredbe, se smatrajo: 1. za samce, vdovce, ločence obeh spolov z lastnim gospodinjstvom ali brez njega 1 soba; 2. za družine brez otrok ali z največ enim otrokom dve sobi; 3. za družine z več nedoraslimi otroci tri sobe; 4. za družine s 3 ali več nedor. otroci 4. sobe; 5. za vdovca (vdovo) se v primerih pod 3. in 4. računata ena soba manj. Sorodnike, ki živijo iz nujnih eksistenčnih vzrokov v skupnem gospodinjstvu z družino upravičencev, se smatrajo za družinske člane. Osebam, ki izvršujejo poklic ali službo v stanovanjskih prostorih, se sme število sob povišati za eno ali dve sobi kot delovni sobi. V dopustno število stanovanjskih prostorov ni šteti poselske sobe, kuhinje, prednje sobe, pralnice, kleti in dryarnice.

V teh mejah stanovanjskih prostorov — in še mnogo slabših! — živi od nekdaj aila vsaj ves čas stanovanjske bede ogromna večina ljubljanskega prebivalstva. Delavci uradniški in drugi srednji sloji se zato — vpoštevajoč časne razmere — nad temi določbami ne bodo zgražali, marsikdo bo vesel, da mu je po pravilniku vsaj to zagotovljeno. Vesele bodo družine, katere po 7 glav spe v eni luknji. Drugače »Narod«. On se čez vse mere zgraža nad pravilnikom in pravi, da če ta pravilnik obvelja, potem pridemo v kratkem v razmere, ki vladajo pri Mormoncih. Pravi, da bo kmalu za kaznjence dovoljenega več prostora ni vprašuje: »Kam naj gredo ljudje s pohištvo? Ali bomo ljudem življenje zagrenili, ali jim bomo po vsi sili zatrli vso ljubezen do dela in do bivanja v domovini? ... Tukaj gre za najobčutljivejšo stran kulturnega človeka, ali bomo uvažali pogoje za življenje, katerih nas bo sram? To so naravnost radikalne socialne misli — ako bi veljale splošno t. j. ako bi »Narod« pod »kulturnim človekom« razumeval ljubljansko prebivalstvo sploh. Toda »Narod« je prester za tak prepoved. Njegovo vznemirjenje izvira tudi topot iz čisto protisocialnih vidikov. Njegov »kulturni človek« je žlahtni ljubljanski frakar, ki mu sedaj končno preti nevarnost, da bo pred zakonom izenačen z vsakim navadnim Ljubljančanom in se bo moral zadovoljiti s prostorom, s katerim se mora pretežna večina družin in samcev in samic že davno zadovoljevati.

Boj za pravično in socialno stanovanjsko politiko je kos, velik kos ogromnega boja, ki ga moramo bojevati za socialno osvobodjenje poštenega dela.

Vlada v stiski dela novo vlado.

Belgrad, 15. julija. (Izv.) Pogajanja med vladnimi strankami glede rekonstrukcije kabineta niso privedla še do nikakega definitivnega rezultata. Po vesteh, ki krožijo v parlamentarnih krogih, bo bodoči kabinet sledeč sestavljen: Ministrstvo zunanjih zadev dr. Špalajković, agrarna reforma Krizman, saobračaj Uzunović, pošta Miletić, šume in rude dr. Hrasnica, trgovino in industrijo dr. Krstić, izenačenje zakonov dr. Laza Marković, prosveto Lj. Davidović, pravdo dr. Karamehmedović, policijo Sv. Pribičević, finance Voja Marinković, socialno politiko dr. Kukovec. Kakor rečeno ta lista ne odgovarja povsem razpoloženju strank, vendar pa bo sprejeta vsled stiske, v kateri se vlada ne prebota.

Centralisti se bore za nagrade.

Bakšiš za centralistično ustavo.

Belgrad, 15. julija. (Izv.) Na zadnji ministrski seji se je razpravljalo tudi glede popolnitve poslaniških mest v inozemstvu in to za Rim, Pariz in Varšavo. Kot kandidatje se imenujejo dr. Velizar Janković, dr. Momčilo Ninčić, dr. Albert Kramer in Bošković. Definitivnega sklepa še ni. Tudi se morajo popolniti mesta poslaniškov v Berlinu, Budimpešti in Dunaju. Za ta mesta se pred vsem imenujeta dr. Smolaka in dr. Šola, bivši predsednik bosanske pokrajinske vlade. Po razpoloženju v vladnih strankah sodeč, pa se bo za ta mesta razvil hud boj, ker hočejo biti vsi državotvornici za svoje trudopolno delo v konstituenti pri izdelavi centralistične ustave bogato nagrajeni.

Belgrad, 15. julija. (Izv.) Imenovanje

Avstrija zasede zapadno Ugarsko.

Pečuh se izroči Madžarski.

LDU London, 14. julija. (Reuter.) Diplomatski dopisnik »Daily Telegrapha« piše: Trianonska mirovna pogodba bo v kratkem stopila v veljavo, ker jo je sedaj ratificirala tudi Francija. Vsled tega so zavezniške vlade pozvale budimpeštansko vlado, naj Madžarska v smislu navodil treh generalov medzavezniške komisije umakne svoje čete iz zapadno-madžarskih komitativ. Madžarska vlada zavlačuje rešitev tega vprašanja, ker želi kljub temu

nahaja. Tudi je ta kombinacija odvisna še od sklepov sarajevske konference muslimanske organizacije in bo morala biti spreminjena za slučaj, če zmaga grupa dr. Spahe.

Sarajevo, 15. julija. (Izv.) Včeraj ob 5. uri popoldne je pričelo zborovanje poslancev muslimanskega kluba. Sklepi včerajšnjega dne se drže tajno. — Danes ob 9. uri dopold. pa se je pričela konferenca zastopnikov jugosl. muslimanske organizacije. Sklepom te konference se pripisuje v vseh političnih krogih velika važnost. Katera struja bo zmagala, se za sedaj še ne more reči. (Ta tajnost pomeni pričakovanje novih nagrad.)

vojnegega ministra na mesto odstopivšega generala Hadžića je vsled nesporazumljenj glede naslednika definitivno odloženo do vrnitve regenta Aleksandra. (Mi bi pripočili za to mesto g. Ribnikarja. Kot tržni nadzornik je že vpokojen, kot državni uradnik naj se vpokoji ter postane minister vojne in mornarice. S tem bo ustrezno njemu in socialnemu skrbstvu.)

Belgrad, 15. julija. (Izv.) Novimeno-vani pokrajinski namestnik za Hrvatsko Juraj Demetrović je odložil svoj poslanski mandat. Na njegovo mesto pride učitelj Joco Orekanin. (Demetrović ima nagrado že v žepu. Zanimivo je, da je Demetrović bil socialdemokrat, Anton Kristan je pa še socialdemokrat. Oba sta pa od centralistov že bogato nagrajena.)

nalogu doseči sporazum z Avstrijo, da bi predmetno ozemlje ostalo pri Madžarski. Zavezniki pa menijo, da se je rešitev te zadeve že predolgo zavlačevala in da mora biti Avstrija deležna te edine odškodnine, ki ji je bila priznana v saint-germainski mirovni pogodbi za vse njene druge izgube. Ravnotako naj bi se Pečuh potom vojaške kontrolne komisije izročil Madžarski.

boj. Oprti na svoje orožje in ločeni drug od drugega so stali tamkaj in gledali boj, ki sicer ni bil dovolj krvav, da bi popolnoma ugajal ljudstvu, katerega je pa vseeno občudovalo, ker je bil njegov izvor grški kakor izvor njihovih dedov.

Noben par se ni na prvi pogled videl tako neenak kakor ta dva nasprotnika. Akaravno Tetraid ni bil večji od Lidona, je tehtal precej več; naravno veličino njegovih mišic je v očeh preproste množice povečavalo obilno meso; ker je bilo namreč splošno mnenje, da je v boju s cestoni oni na boljsem, ki je najbolj rejen, je Tetraid svoje podedovano nagnenje do debelosti kar najbolj pospeševal. Njegove rame so bile ogromne, njegovi spodnji udje debeli in močnih kosti in nekoliko na zunanji zakrivljeni, sploh one oblike, ki sicer ni lepa, vendar prida o moči. Lidon pa je bil lepe in sorazmerne postave, četudi je bil skoro suh in poznavatelji so lahko opazili,

Japonska in Anglija.

LDU London, 14. julija. (Brezžično.) Japonska vlada je povabila princa waleškega, naj bi v zvezi s svojim potovanjem v Indiji posetil tudi Japonsko.

GRKI ZMAGUJEJO.

LDU Atene, 14. julija. (Agence d'Athènes) Grki so zasedli Afium Karahisar in prodirajo zmagovito dalje.

UGODEN UTIS HARDINGOVEGA PREDLOGA ZA RAZOROŽITEV.

Pariz, 13. julija. Predlog predsednika Hardinga za razorožitev je v vatikanskih krogih napravil izredno ugoden vtis, zlasti ker popolnoma soglaša z idejami, ki jih je papež za vojne in tudi potem oznanjal v imenu krščanstva. Papež bo najbrže izdal encikliko, kjer se bo tudi s svoje strani cbrnil do velesil s prošnjo, naj v resnici razorožijo.

REGULACIJA ČESKO-RUMUNSKÉ MEJE.

LDU Belgrad, 14. jul. (ZNU) »Independent Roumaine« piše: Na podlagi sporazuma, ki je bil podpisan v Pragi dne 4. maja t. l., se je izvedla pri Marašesti korektura rumunsko-českoslovaške meje. Rumunska je dobila več rumunskih občin v zameno za druge občine, katerih prebivalstvo je bilo pretežno češko. Zapisnik o izvedbi je bil podpisan dne 30. junija v kraju Tarna Mare. Rumunska in českoslovaška komisija sta bili po ondotnem prebivalstvu navdušeno sprejeti.

Politični dogodki.

+ Shod v Tržiču. V Tržiču se je vršil v sredo zelo dobro obiskan sestanek pristavev naše stranke, na katerem je poročal poslanec Gostinčar. Shod je izrekel popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu. Sprejete so bile tudi resolucije zadevajoče domače zadeve, osobito draginjo mesa.

+ Vprašanje o preskrbi poverjenikov.

Poverjeniki se glasom določijo nove ustave odpravijo in sedaj nastane vprašanje, kako sedanje poverjenike preskrbeti. Kakor poročajo iz Belgrada, so se s tem pečali že na zadnji seji ministrskega sveta in sklenili da se poverjeniki, ki imajo potrebno kvalifikacijo, obdrže v službi kot oddelni načelniki; kako bo s poverjeniki, ki nimajo potrebne kvalifikacije, se še niso sporazumeli in se še vrše posvetovanja. No, ta posvetovanja se Ljubljane ne tičejo, kajti tu je dr. Ribnikar že imenovan za načelnika v oddelku za socialno skrb v četrtm činovnem razredu. Ribnikar je kakor znano izučen živinozdravnik in to vse, kakor ni kvalifikacija za načelnika na socialnoskrbstvenem oddelku. Na to mesto bi pač spadal pravnik s socialnopolitično izobrazbo, ne pa mož, ki se razume na živino, mleko in zelenjavo. Od uradnika, ki rešuje v prvi instanci poselske stvari, se zahteva popoln pravni študij in vrhu tega izpit iz politično administrativnega poslovanja, pritožbe zoper njegove odloke bo pa sedaj reševal živinozdravnik Adolf Ribnikar. To imenovanje je pač pekoča za-usnica uradništvu, podobna oni, ki jo je dobilo ob imenovanju Engelberta Gangla za dvornega svetnika. Ta za-usnica gos. Adolfa Ribnikarja ne bo bolela, saj on ne bo le užival plače drž. uradnika 4. razreda, marveč tudi penzijo mestne občine.

da sicer ni imel tolikih mišic kakor njegov nasprotnik, da so pa bile njegove mišice bolj popolne, zelezne in dovršene. In v istem razmerju, kakor je imel manj mesa, je imel očitno večjo gibčnost in ponosni smehljaj njegovega obraza, ki je bil v velikem nasprotju z resno čkurnostjo njegovega sovrznika, je navdajal z gotovostjo one, ki so ga opazovali in združili svoje uganje s svojim usmiljenjem, in tako je bilo klicanje množice vkljub navidezni nenačnosti moči skoro enako glasno za Lidona, kakor za Tetraida.

Kdor pozna moderno borenje, kdor je bil kdaj priča močnih in silnih udarcev, ki jih more zadati spretna človeška pest, lahko razume, koliko silnejše udarce je mogla zadati roka, ki je bila obdana z jermeni notri do komolca in okoli členkov, strašno ojačena z železno ploščo in včasih s svinčeno kroglo. Ta okolnost, s katero so hoteli povečati zanimivost borbe, pa

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

(Dalje.)

Sedaj se je nahajalo v areni šest orilcev. Niger s svojo mrežo je stal nasproti Sporu s ščitom in kratkim pa širokim mečem; dalje Lidon in Tetraid, popolnoma gola razen pasu okoli ledja in oborožena s težkim grškim cestom, ter gladijatorja iz Rima, opravljena popolnoma v jeklo in obadva enako oborožena z velikanskimi ščiti in spičastimi meči.

Ker je bil prvi boj med Lidonom in Tetraidom manj nevaren kakor boj med drugimi borilci, so ostali, kakor hitro sta onadva dospela do srede arene, stopili nazaj, da vidijo, kako se odloči ta boj in počakajo, dokler ne bi silnejše orožje nadomestilo cesta, in šele potem sami začno

117

Zato bo pa uradništvo, ki je doslej bilo tako navdušeno za demokratski centralizem, morda le uvidelo, kakšna je njegova bodočnost pod centralističnim žezlom.

Dr. Vošnjak na cilju. Dr. Vošnjak je s pomočjo slovenskih samostojnih kmetov, posebno njihovega ministra dr. Puclja končno dosegel svoj cilj: imenovan je za jugoslovanskega poslanika v Pragi. Kupčija se je menda izvršila tako, da so samostojni žrtvovali dr. Baltiča kot kraljevskega namestnika v Ljubljani, zato pa dobili za Vošnjaka poslaniško mesto v Pragi. Vošnjak si bo sedaj lahko oddahnil od svojega napornega dela, ki je venčano s popolnim uspehom.

O prenosu vlade so razpravljali na sejah ministrskega sveta, ki sta se vršili 13. t. m. na Pašičevem stanovanju. Gre za novo zasedbo notranjega in zunanega ministrstva ter za izpremembo v ministrstvu za agrarno reformo in ministrstvu za promet. Za prvi dve ministrstvi prihajajo v poštev samo demokratski (notranje) in radikalni (zunanje) kandidati. Odločitev še ni padla.

»Jutro« je priobčilo včeraj uvodni članek, — no, saj ga ima vsak dan. Ampak ta članek je posebne vrste: Trije kralji iz »Jutrovega« so zašli med avtonomiste, recte »profidržavne elemente«. Še več! Podali so celo nekaj »smernic«, kako naj se stvari opozicijski blok. Pravijo, da je naša moralna dolžnost, biti se za izpremembo ustave. To pa, to! »Jutrovec« bi bili radi na vladi in v opoziciji. Oboje hočejo voditi. Boj za revizijo ustave so proglasili za profidržavno gonjo, sedaj pravijo, da je »dovoljen« (stokrat boglonaj!) in da smo moralno prisiljeni, biti se za avtonomijo (tavenkrat boglonaj!). Gospodje z Miklošičeve ceste so zašli v močvirje protislavij. Pomagajte!

Šolsko vprašanje v Italiji. Novi italijanski naučni minister Corbino je izjavil, da se bo držal načela, da mora štati šola visoko nad vsakim strankarskim vplivom in odgovarjati zgolj le tehničnim in socialnim potrebam domovine. Naš Pribečević se do takih vidikov seveda ne zna povzpeli.

Volivne skupine za volitev v obrtno sodišče.

Uradno smo prejeli:

Volivne skupine so štiri, od katerih vsaka ima dva razreda. V posamičnih skupinah in razredih pa so volilni upravičenci sledeče uvrščeni.

V I. volilni skupini volijo:

v 1. razredu: veleobrati, ki plačujejo letno nad K 1200 obče pridobnine, ako se uporabljajo zanje obrtni red. Trgovski obrati so tu izzeti.

V 2. razredu: Vsi delavci teh obratov, to so dninarji, navad. in obrt. delavci, predelavci, delovodje in delavni mojstri. Izvzeti so le za viš. trg. in viš. netrgov. opravila nameščeni (takozvano komercialno in tehnično uradništvo). Ti volijo s svojimi delodajalci v IV. skupini.

V II. volilni skupini volijo:

v 1. razredu: mali (netrgovski) obrati, ki plačujejo letno manj kot 1200 K obče pridobnine in ako se zanje uporabljajo obrtni red.

V 2. razredu: vsi delavci teh obratov. Tudi tu so izvzeti za višja trgovska in višja netrgovska opravila nameščeni.

jo je morebiti le zmanjševala, kajti radi tega je naravno trajala manj časa. Prav malo uspešnih in spretnih udarcev je bilo dovolj, da je bil boj kockan in radi tega se ni mogla popolnoma razviti energija, pogumnost in vstrajnost, ki ne redkokdaj odloči boj proti večji spretnosti in ki poveča zanimanje za boj in simpatije za zmagovalca do tolike radosti.

»Varuj se!« je dejal Tetraid in se vedno bolj in bolj bližal svojemu sovražniku, ki se je bolj sukal okoli njega kakor se mu umikal.

Lidon ni ničesar odgovoril in ga s svojimi urnimi, opreznimi očmi samo zaničljivo pogledal. Tetraid je udaril, bil je udarec kovača po nakovalu; Lidon je padel naenkrat na kolena, in udarec je šel mimo njegove glave. Lidonovo povračilo ni bilo tako neškodljivo; urno je skočil po konci in nameril svoj cestus naravnost na široka prsa svojega nasprotnika. Tetraid je omahnil, in ljudstvo je glasno vpilo.

»Danes nimaš sreče,« je rekel Lepid Klodiju, »eno stavo si že izgubil, in sedaj izgubiš še drugo.«

»Pri bogovih! Moji bronasti kipi bodo morali na dražbo, ako se to zgodi. Nič manj kakor sto sestertia sem stavil na Tetraida. Ha, ha! Poglej, kako se je zopet opomogel! To je bil udarec! Ranil je Lidonovo ramo. — Tetraid! Tetraid!«

»Toda Lidonu ni upadel pogum! Pri Poluksu! Kako dobro se obnaša! Glej, kako spretno se izogiblje tem klavirnim podobnim rokam! — Kako skače sedaj na to, sedaj na ono stran, in se suče okoli in okoli. Oh, ubogi Lidon, zopet je zadobil udarec!«

»Tri proti eni še vedno na Tetraida! Kaj praviš ti, Lepid?«

* Okolo 20.000 kron.

V III. volilni skupini volijo:

v 1. razredu: vsi trgovski obrati (veliki in mali), ako se zanje uporabljajo obrtni red.

V 2. razredu: vsi v teh obratih za višja in nižja trgovska in za nižja netrgovska opravila nameščeni — torej od trgovskega blagajnika in delavca do poslovodje in prokurista. Izvzeti so le za višja netrgovska opravila nastavljeni. (Tehnično osebje, oziroma uradništvo).

V IV. volilni skupini volijo:

v 1. razredu: vsi listi trgovski in netrgovski obrati (veliki in mali), ki imajo spodaj v 2. razredu navedene uslužbence in ako se za te obrate uporabljajo obrtni red.

V 2. razredu: a) vsi v netrgovskih obratih (velikih in malih) za višja trgovska opravila nameščeni (komercialno uradništvo) kakor: tvorniški ravnatelji, prokuristi, pooblašenci, poslovodje, knjigovodje, blagajniki, potniki, korespondenti in enaki, in

b) vsi v trgovskih in netrgovskih obratih (velikih in malih) za višja netrgovska opravila nameščeni (tehnično uradništvo) kakor obratni vodje, inženirji, kemiki, risarji in enaki.

V I. in II. skup. volijo vsi službojemalci, ki so zaposleni po večini v delavnicah in tvornicah za navadna in obrtna, ročna ali strojna dela (manuelni in strojni delavci). Duševni delavci (po večini komercialni in tehnični uradniki) volijo v IV. volilni skupini. V III. volilno skupino pa volijo vsi za višja in nižja trgovska in nižja netrgovska opravila nastavljeni — torej ročni delavci; kakor tudi prodajalci in pisarniške osebe oziroma uradništvo. Izvzeti so le za višja netrgovska opravila nastavljeni (po večini tehnično pisarniško uradništvo). Ti volijo v IV. skupini.

Obrati (trgovski in netrgovski), za katere se ne uporabljajo obrtni red, to so tisti, ki nimajo oziroma ne rabijo za svoj obrat dovoljenja obrtne oblasti, kakor hranilnice, posojilnice, pridobitne in gospodarske zadrage itd. so z vsemi svojimi nastavljenimi izvzeti iz aktivne in pasivne volilne pravice.

Sicer pa ima aktivno volilno pravico vsak delodajalec in delojemalec (moški in ženska), ki je nad 20 let star, biva že najmanj eno leto v Jugoslaviji in ki je vpisan v volilni imenik. Vpis v volilni imenik sami pa še niso merodajni za presojo vprašanja — ali spada kdo za slučaj spora pred obrtno sodišče ali ne. Če kdo ni vpisan v volilni imenik s tem torej tudi ni izključen iz kompetence obrtnega sodišča. Volitve so torej le formalnega značaja (kdo naj bo prisodnik obrtnega in prizivnega sodišča) vsak slučaj spora, pa mora sodišče uradnim putem preiskati — ali spada podjetje in pa delojemalec pred obrtno sodišče ali ne. Glede reklamacijskega postopanja se bodo podrobna navodila objavila pozneje.

Dnevni dogodki.

— Vprašanje v vojni zaplenjenih zvonov. Kakor znano, je večina zvonov, ki jih je bila zaplenila bivša Avstrovska zaradi pomanjkanja kovin, ostalo neprelitih in leže v dunajskem arzenalu. Ogrska je nedavno zvonove z njezrega ozemlja zahtevala nazaj in jih glasom vesti v časopisu tudi dobila. Sedaj se je to vprašanje sprožilo tudi v češkoslovaški narodni skupščini ter je poslanec Adamek pozval vlado, naj tudi ona zahteva nazaj zvonove iz Češkoslovaške. Kaj pa naši zvonovi?

— Mednarodni kongres proti trgovini z dekleti se je vršil začetkom tekočega meseca. Na kongresu je bilo zastopano tudi generalno tajništvo zveze narodov. Kongres je naglasil, da je v prvi vrsti treba, da se kaznivost zvodništva in trgovine z dekleti in otroci zakonito uveljavijo po vseh deželah sveta brez izjeme. H konvencijam iz let 1909 in 1910 morajo pristopiti vse države in jih uveljaviti tudi v svojih kolonijah. Nedoletnost deklet naj se splošno določi do 21. leta starosti, katero dobo pa morejo po-

samezne dežele poljudno zvišati. Posebno paznjo je treba posvetiti dekletom in otrokom, ki potujejo brez spremstva; zanje naj se uvede posebno nadzorstvo. Poostri naj se tudi nadzorstvo nad posredovalnicami dela in služb. Po vseh državah naj se najstrožje zasledujejo trgovci z dekleti in otroci in izroče sodiščem. — Upati je, da se bo sedaj, ko imajo skoraj po vseh državah tudi ženske volilno pravico, ostrejša stopalo na prste raznim mednarodnim lopovom, ki kupčujejo z brezbrambnimi žrtvami kapitalističnega družabnega reda in izključno moške kulture. Skrajni čas bi bil, da se že končno pomete s temi ostanke najsrmatnejšega suženjstva.

— Vročina in suša, ki jo zadnji čas čutimo pri nas, je po drugih krajih še vse hujša. Tako so v Londonu 14. t. m. šteli 80 zapovrstni vroči dan brez dežja. Pomanjkanje vode je obupno, mnogo ljudi podlega vročini. Ravno tako je neznosna vročina v velikih mestih Združenih držav, kjer je vsak dan veliko slučajev solnčarice. Izredno veliko ljudi zboleva na umu. Na Holandskem so vsled suše nastali veliki gozdni požari.

— Strela je ubila. V Smledniku je bil pri nalivu dne 12. julija od strele zadet 18-letni France Bilban, čevljarški vajenec iz Št. Valburge. Nesel je na polje dežnike. Zadet je bil v glavo.

— Požar v železnikih. Dne 7. t. m. je zgorela streha na hlevu posestnika Jožefa Košmelja. Železniška požarna bramba je preprečila, da se ni razširil požar, ki bi bil lahko cele železnice uničil. Škode je povzročil požar 60.000 kron. Košmelj je bil zavarovan samo za 1600 kron.

— Telefonska centrala v Sevnici. Pri poštnem in brzojavnem uradu Sevnica se je dne 24. junija t. l. otvorila telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet, z omejeno dnevno službo.

— Vlom in tatvina v lovski koči pod Storžičem. V noči od 9. na 10. t. m. je bilo v lovsko kočjo na »Kozjeku« pod Storžičem, last trgovca Edvarda Dolenca v Kranju skozi vrata vlomljeno ter iz iste sledeče ukradeno: 6 rjuh, ki so bile zaznamovane z 11 cm dolgo in 4½ cm široko štampiljo s črnim natpisom: »Ukradeno E. Dolenc Kranj«, nadalje 1 še mala rabljena posteljnina odeja, ki je na zgornji strani rdeča, 2 sivkasta volnena koca, 5½ kg sladkorja v kockah, 2 kg makaronov, 2 kg koruznega zdroba, 4 sveče, 4—5 steklenic z vsebino »Vösslauer«, en belkast lončič z 1 kg masti, za 50 K navadnih smotk ter eno 18 cm visoka in 52 cm obsežna blehnata, lakirana škatlja z vsebino 2 kg smodnika za kame-nolom. Skupna vrednost 5000 K.

— Komunist tat. Erceg Božo, rodom iz Splita v Dalmaciji, bivši tajnik komunistične stranke v Sisku, je nevaren tat. Ukradel je Franji Vukasevič 10.000 K in nato pobegnil, za kar ga policija v Sisku zasleduje. Erceg je okrog 26 let star, srednje velik, temne polti, čisto obrt, kostanjevih las, ima lepe bele zobe, nosi siv klobuk in na njem siv trak, sive hlače, dokolenice, govori hrvatsko in italijansko. Policija ga zasleduje.

— Napad na cesti. Leopold Sotlar z Brezovega je na okrajni cesti v vasi Brezovo napadel posestnika Ivana Kovača in

njegovo ženo Terezijo. Sotlar je Kovača udaril trikrat s kolom po glavi; Kovačevo ženo, ki je pomagala možu, je Sotlar udaril s kolom po glavi in roki, katero ji je zlomil.

— Tatvine pri Šavniku v Kranju. Trgovcu Šavniku je bilo z njegove pristave ukradeno razno 4550 K vredno blago.

— Lastnega očeta okradel je 1. 1902. rojeni Alojzij L... iz Stranske vasi. Ukradel je 150 kg koruze in jo prodal.

Ljubljanski dogodki.

lj Občni zbor Rafaelove družbe. Rafaelova družba, ki je pred vojno blagodejno poslovala v prid izseljencem, zlasti Amerikancem, je za čas vojne, vsled prekinjenja prometa ustavila svoje poslovanje. Ker se je sedaj izseljevanje pričelo zopet s polno paro je nujna potreba, da se delovanje Rafaelove družbe zopet obnovi. V to svrhu se bo vršil danes dne 15. julija ob 6. uri v prostorih I. delavskega konzumnega društva, Kongresni trg 2, v kleti, občni zbor te družbe z volitvijo odbora, spremembo pravil in sklepanjem o ev. otvoritvi pisarne. Vsi, ki se zato vprašanje zanimajo, so najnujnejše vabljeni, da se tega zborovanja udeležijo. Članarino 2 dinarja sprejema dosedanji blagajnik Alojzij Kocmur v pisarni dr. Pegana.

lj Pogreb srbskega časnikarja Veselinovića. Včeraj popoldne se je na lep način izvršil pogreb srbskega časnikarja Radivoja Veselinovića, ki je prišel v Slovenijo iskat zdravlja, a je našel smrt. Krsto s pokojnikovim truplom so prenesli na mrtvaški voz častniki; med sprevedom so korakali ob obeh straneh podčastniki, za krsto je šla soproga s predsednikom ljubljanske sekcije Ujedinjenja jugoslovanskih novinarjev, g. Smodejem, nato so korakali častniki tukajšnjih vojaških oddelkov, za njimi ljubljanski časnikarji in oddelke vojske. Ob grobu pri Sv. Križu je govoril pokojniku v spomin g. Smodej, ki mu je bil prišal iz Belgrada pozdrave belgrajskih tovarišev, a mu jih je mogel sporočiti le kot zadnji pozdrav ob grobu. Ljubljanski tovariši so položili na grob lep venec s slovensko trobojnico. Naj počiva v miru naša zemlja!

lj Kraljevi namestnik Ivan Hribar se je včeraj iz Belgrada pripeljal v Ljubljano. Svoje mesto nastopi 1. avgusta t. l.

lj Utonil je na Pasjem brdu pri kopanju včeraj 20 letni ključavničar državne železnice Ivan Glažar. Utopljenca še niso našli.

lj Atentator-komunist aretiran v Ljubljani! Pred nekaj časa smo poročali, da so v Ljubljani aretirali komunisto Zlatarja, ki je hotel pobegniti v Ameriko. Policija ga je zasledovala, ker je bil udeležen pri atentatu na regenta. Iz Ljubljane so ga poslali v Belgrad in ga predstavili ostalim aretiranim komunistom. Mož je priznal, da se je res udeležil atentata, da je komunist, da je imel zvezo z voditelji i. t. d. Toda zgodilo se je, da ga noben aretiranih komunistov, ki jim je bil predstavljen, ni poznal. Gospodje od sodnije so delali dolge obraze. Prašajo Zlatarja, kako je potem mogel trditi, da se je udeležil atentata, in da je bil v zvezi s temi ljudmi. Povedal je, da je to storil kod pritiskom sile, ker so ga na policiji mučili tako dolgo, da je priznal, česar ni kriv. Hotel se je pa s svojo družino že dolgo izseliti v Ameriko in je potni list imel že pol leta. Tako poročajo o tej zadevi hrvaški listi. Ljubljanska policija se je morala prenagli, ampak zanimivo bi bilo ugotoviti, kje so Zlatarja mučili. Vemo, da v Ljubljani te navade še niso — domače. Ravno zato naj bi ta stvar prišla na dan, da ne bo naša policija trpela na svojem ugledu. Da pa so take navade domače na Hrvatskem in drugod na jugu, to nam potrjujejo — Ljubljanci, ki so se mudili kaj časa doli. — Sedaj pa še to: Če je mož nedolžen, kdo mu povrne škodo, kdo povrne njegovi družini, ki je potovala z njim, ves strah in obup? Po našem mnenju bi mu nekaj zadoščanja šlo. Če pa je kriv, naj poročajo o njem kakor poročajo o odkritjih juda Mojzesa. Molč vzemirja.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovarna
JOS. REICH
Barva vaskovrstno blago.
Kemično čisti obloke.
Svetolika ovrtnike, zapustnica in srajce.

Podružnice: Maribor Novo mesto Kočevje
Gospeska u. 38. Glavni trg. Štev. 39.

SOBNO SLIKARSTVO
IVAN KOŠAK

LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 15

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela v najnižji izvršitvi in po solidnih cenah.

moj Lepid. Nepima, manjšega možaka pa še nisem nikdar videl; sin je enega cesarskih fiscoles in vzgojen v primerni šoli; brez dvoma bosta pokazala, kaj znata; vendar meni ne ugaja taka igra; ne morem več dobiti nazaj svojega denarja, uničen sem! Prokletstvo na tega Lidona! Kdo bi si mislil, da bode tako spreten ali tako srečen?«

»No, Klodij, ali naj imam usmiljenje s teboj in naj sprejemem tvojo ponudbo glede teh Rimljanov?«

»Deset sestertia pri enaki stavi na Evmolpa?«

»Kaj! Ko Nepimus še ni preizkušen! Ne, ne, to je prehudol!«

»Dobro, toraj deset proti osem?«

»Velja.«

Ko se je borba v amfiteatru na ta način začela, se je nahajal na enem izmed višjih sedežev človek, za katerega je bil boj v resnici vsega zanimanja vreden. Lidonov priletni oče se kljub svoji krščanski mrznji nasproti igri v svojem smrtnem strahu za svojega sina ni mogel premagovati, da ne bi šel gledat njegove usode. Sredi silne množice neznanih ljudi, najnižjih slojev ljudstva, ni stari mož videl in čutil ničesar drugega kakor postav, navzočnost svojega pogumnega sina! Niti najmanjši glas ni prišel iz njegovih ust, ko ga je dvakrat videl zgrediti se na zemljo, samo še bolj je prebledel in njegovi udje so vztrepotali. Zamolklo pa je vzklisknil, ko ga je videl zmagati; žal, ni slutil strašnejšega boja, kateremu je bila ta zmaga samo predigra.

(Dale.)

* Gladijatorjev, ki jih je vzdrževal cesar.

»Ali poznaš Rimljane, moj Klodij? Ali spadata ta dva med slovite borilce ali sta samo ordinarij?«

»Evmolp je dober borilec druge vrste,